

Ἡ Θρησκευτικότητα τοῦ Albert Einstein

● Του Λάμπη Γ. Κωνσταντινίδη

Ζώντας εις μίαν περίοδον ἀθεϊστικῆς ἐξάρσεως, πλειστάκις ἀναγιγνώσκωμεν εις διαφόρους «ἐπιστημονικάς» μελέτας καὶ βιβλία κάποιων συγγραφέων ἀμφιβόλου ἢ καὶ ἄνευ θρησκευτικῆς κατευθύνσεως τὰ τετριμμένα περὶ τῶν ἀγνωστικῶν καὶ ἀθεϊστικῶν πεποιθήσεών των. Ἀναφέρονται λοιπόν οὔτοι εἰς τὸ θέμα τῆς δημιουργίας τοῦ Κόσμου καὶ τῆς υπάρξεως ζωῆς ἐπὶ τῆς Γῆς ὡς τελείως συμπτωματικῶν γεγονότων δημιουργηθέντων ἐκ τυχαίας συναρτήσεως χημικῶν καὶ φυσικῶν συνθέσεων!

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ θεωρῶ, ὅτι εἶναι πρόπον νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι εἶναι τελείως ἐκτός πραγματικότητος νὰ πιστεύῃ κάποιος ὅτι τὸ θαῦμα τῆς τελειότητος τῆς Δημιουργίας καὶ βεβαίως πρωτίστως ὁ Ἄνθρωπος – τὸ τελειότερον ζῶν δημιούργημα τοῦ Ἀνωτέρου ὄντος, τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀπλῶς ἐν δημιούργημα συμπτώσεων. Πλὴν τῆς μεγίστης βλασφημίας πρὸς τὸν Δημιουργόν, ἢ ὡς ἄνω ἀποψις οὐδόλως δύναται νὰ εὐσταθῇ, ἀφοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσι τόσαι ἀπειράριθμοι συμπτώσεις εἰς τὴν Φύσιν, εἰς τὴν πραγματικότητα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων. Ὅμως καὶ μία ἀπλῆ ἀποψις πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν ἀποτελεῖ, ὡς πιστεύω, μεγίστην προσβολὴν καὶ πρὸς τὸν Ἄνθρωπον αὐτόν καθ' ἑαυτόν, δηλ. τὸ νὰ θεωρῇ τις τὸν ἑαυτόν του ὡς ἐν τυχαίον συνονθύλευμα συμπτώσεων καὶ ὄχι ὡς μίαν Θεϊαν ὑπαρξιν καὶ τὴν τελειότεραν Δημιουργίαν τοῦ Ἀνωτάτου ὄντος Θεοῦ.

Ὅμως οἱ ἀθεῖσται εἰς τὰ ἐπιχειρήματά των πρὸς ἀπόδειξιν τῶν θεωριῶν των ἀναφέρονται πλειστάκις εἰς τὸν διάσημον ἐπιστήμονα Albert Einstein καὶ συγκεκριμένως τὴν θεωρίαν του τῆς Σχετικότητος, θεωροῦντες ταύτην ὡς μίαν ἰσχυρὰν βάσιν ἀποδείξεως τοῦ ἀθεϊσμοῦ των καὶ τῆς κατ' αὐτούς μὴ υπάρξεως τοῦ Θεοῦ.

Ὁ σκοπὸς τοῦ παρόντος ἀρθροῦ εἶναι ὅπως φέρῃ εἰς γνῶσιν τῶν ἐκλεκτῶν ἀναγνωστῶν τῶν «Ενατενίσεων» κάποιας ἀπτάς ἀποδείξεις, γεγονότα καὶ γραπτὰ τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος Ἀλβέρτου Ἄϊνσταϊν καταδεικνύοντες οὕτω, ὅτι ὁ φυσικομαθηματικὸς αὐτὸς κάθε ἄλλο παρά ἄθεος ἦτο ἢ ἐπρέσβευε καθ' οἷονδῆποτε τρόπον

διὰ τῶν μελετῶν καὶ θεωριῶν του τὴν ἀθεΐαν, ἀλλὰ τὸναντίον διεκατείχετο ὑπὸ μεγάλης θρησκευτικότητος, πίστεως καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ Ἀνώτατον ὄν - τὸν Θεόν, τὸν Δημιουργόν τοῦ Παντός.

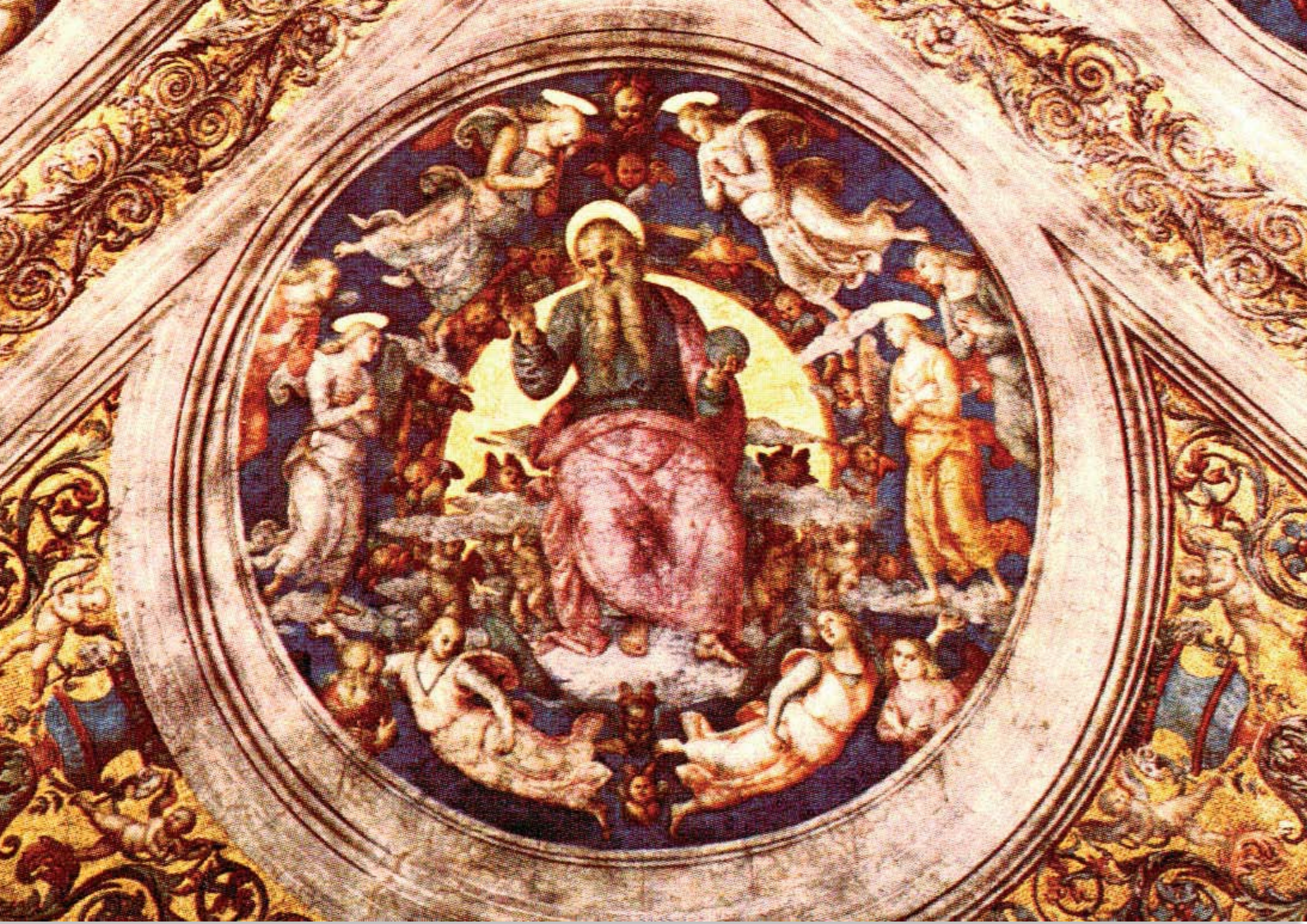
Οὕτω ἀναφέρω κάτωθι καθ' ἡμερολογιακὴν σειρὰν μίαν ἐπιλογὴν πλήρως ἀποδεδειγμένων γεγονότων καὶ στοιχείων, τὰ ὅποια ὁμιλοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ἀποδεικνύουσι καὶ ἀνατρέπουσι τὴν παραπλάνησιν τὴν ὅποιαν ἐπιχειροῦσιν οἱ ἀθεῖσται ἢ ἄλλως τὴν πλάνην εἰς τὴν ὅποιαν οὗτοι εὐρίσκονται:

α) Τὸ 1929 ὁ Albert Einstein ἔλαβεν αἰφνιδίως ἐν πολὺ συγκεκριμένον τηλεγράφημα ἀπὸ τὸν Ἀρχираββίνον τῆς Νέας Ὑόρκης Herbert S. Goldstein. Εἰς αὐτὸ ὁ Ἀρχираββίνος ἔθετε εἰς τὸν Einstein ἄνευ περιστροφῶν τὴν ἐρώτησιν ζητῶν εὐθεΐαν ἀπάντησιν «Ἐάν ἐπίστευεν εἰς τὸν Θεόν;».

Ὁ λόγος διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Ἀρχираββίνου τῆς Νέας Ὑόρκης Goldstein εἰς τὸν Ἄϊνσταϊν ὠφείλετο εἰς τὸ γεγονός ὅτι καὶ ὁ Ἑβραῖος Ἀρχιερεὺς ἀπὸ τῆς πλευρᾶς του εἶχε λάβει ἐν πολὺ ἀνίσυχον μῆνυμα ἀπὸ τὸν Καθολικὸν Καρδινάλιον τῆς Βοστώνης O'Connell. (Σημειωτέον ὅτι ὑπῆρχε στενὴ ἀνταλλαγὴ ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν δύο).

Ἡ ἀνησυχία τοῦ Καθολικοῦ Καρδινάλιου, ὡς τὴν μετέφερεν εἰς τὸν Ἀρχираββίνον, ἐγκειτο εἰς τὸ ὅτι ἡ θεωρία τῆς Σχετικότητος τοῦ Ἄϊνσταϊν ἐδίκε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τοὺς ἀθέους καὶ ἀθεῖστας τῆς ἐποχῆς νὰ «διαδίδωσι μίαν γενικὴν ἀμφιβολίαν διὰ τὸν Θεόν καὶ τὴν Δημιουργίαν» καὶ αὕτη «ὑπεβοήθει τὴν βδελυρὰν ἐμφάνισιν τοῦ ἀθεϊσμοῦ». Ὅθεν θὰ ἔπρεπε νὰ γνωρίζωσι καὶ ἐπισήμως τὴν θέσιν περὶ Θεοῦ τοῦ μεγάλου ἐπιστήμονος τῆς θεωρίας τῆς Σχετικότητος, διότι καὶ ὁ Καρδινάλιος τῆς Βοστώνης ἦτο ὑποχρεωμένος, ὡς ἔγραφεν εἰς τὸν Ἀρχираββίνον, νὰ δώσῃ ἀναφορὰν ἐπὶ τοῦ ὅλου ἀνησυχητικοῦ αὐτοῦ θέματος εἰς τὸ Βατικανόν.

Ὁ Albert Einstein ἀπῆντησεν ἀμέσως εἰς τὸ τηλεγράφημα τοῦ Ἀρχираββίνου Goldstein ὡς ἔξῃ: «Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν τοῦ Σπινόζα, ὡς ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν Ἀρμονίαν τοῦ Κόσμου.»

Διά να αντιληφθώμεν πληρέστερον τήν απάντησιν τοῦ Ἄϊνσταϊν περί Θεοῦ καί τοῦ φιλοσόφου Σπινόζα, θά πρέπει νά αναφερθώμεν εἰς κάποια βασικά σημεῖα τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου τοῦ Ὁλλανδοῦ φιλοσόφου (1632 – 1677). Κυρίως δέ εἰς τό βασικόν ἔργον του «Ἠθική», τό ὅποιον ἀποτελεῖται ἐκ πέντε βιβλίων. Ἐξ αὐτῶν τό πρῶτον βιβλίον πραγματεύεται περί Θεοῦ.

Ἴδου κατωτέρω κάποια ἀποσπάσματα τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως τοῦ Σπινόζα: «Ὁ Θεός εἶναι τό ἀπόλυτον καί ἀπειρον ὄν, ὄπερ συνίσταται ἐξ ἀπείρων κατά τό πλήθος ιδιοτήτων, ἐκάστη ἐκ τῶν ὁποίων ἐκφράζει αἰωνίαν καί ἀπειρον ὄντότητα».

- «Ὅτι ὑπάρχει, ὑπάρχει ἐν τῷ Θεῷ, τίποτε δέν εἶναι δυνατόν νά ὑπάρχη καί νά νοηταί ἀνευ τοῦ Θεοῦ».

- «Ὁ Θεός εἶναι ἡ δημιουργοῦσα φύσις (διατυπωθεῖσα ὡς: φύσις φυσιοῦσα), συγχρόνως δέ ὁ Θεός εἶναι καί τό σύνολον ὄλων τῶν δημιουργημένων ὄντων (διατυπωθεῖσα ὡς: φύσις πεφυσιωμένη)», ὡς ἐξηγεῖ τās ἐννοίας του αὐτάς ὁ Σπινόζα εἰς τήν 29ην πρότασιν τῆς «Ἠθικῆς» του.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν ἐξηγήσεων πιστεύω ὅτι δυνάμεθα νά γνωρίζωμεν πλήρως τό νόημα τῆς ἀμέσου ἀπαντήσεως τοῦ Albert Einstein πρὸς τόν Ἀρχιεραββῖνον τῆς Νέας Ὑόρκης Herbert S. Goldstein.

Ὁ Ἀρχιεραββῖνος Goldstein ἔχων γραπτῶς τήν δήλωσιν/ἀπάντησιν τοῦ διασήμου ἐπιστήμονος, ὅτι δέν ἦτο ἄθεος, ὡς τόν ἐπαρουσίαζον οἱ ἀθεῖσται, ἀλλά τούναντίον ἐπίστευεν εἰς τόν Θεόν, ἔδωσε παράτα τήν απάντησιν τοῦ Einstein εἰς τόν Καθολικόν Καρδινάλιον O'Connell ὡς καί εἰς ὄλους τοὺς ἄλλους προκαθημένους τῶν μονοθεϊστικῶν θρησκείων εἰς Ἀμερικήν. Μάλιστα ἐδήλωνε πρὸς πάντας ὅτι «Ἡ θεωρία τῆς σχετικότητος τοῦ Einstein, ἐάν ἐσπρώχνητο μέχρι τό λογικόν συμπέρασμα τῆς, θά ἠδύνατο νά φέρη εἰς τήν ἀνθρωπότητα μίαν ἐπιστημονικὴν φόρμουλαν διὰ τόν Μονοθεϊσμόν». Σημειωτέον καί αἱ δύο θρησκείαι, Ἑβραϊκὴ καί Χριστιανικὴ, ἱκανοποιήθησαν πλήρως ἀπὸ τήν εὐθειαν δήλωσιν τοῦ Einstein, ἡ ὁποία ἀπεδείκνυε περιτράνως ὅτι ὁ διάσημος ἐπιστήμων δέν ἦτο ἄθεος καί ὅτι οὗτος ἐπίστευεν εἰς τόν Θεόν.

β) Θά ἤθελον ἐπίσης νά ἀναφέρω τό κάτωθι ἀπόσπασμα ἀπὸ ἐν ἄρθρον τοῦ Einstein εἰς τήν

ἐκδοσιν Forum and Century, 1931. «Τό νά γνωρίζωμεν τήν ὑπαρξιν ἐνός ὄντος εἰς τό ὅποιον δέν δυνάμεθα νά διεισδύσωμεν, τās ἀντιλήψεις τῆς βαθυτάτης λογικῆς τοῦ ἀνθρώπου καί τήν πλέον ἀκτινοβόλον ὁμορφίαν – εἶναι αὐτὴ ἡ γνῶσις καί αὐτό τό συναίσθημα τὰ ὅποια ἀποτελοῦσι τήν πραγματικὴν θρησκευτικότητα. Μὲ αὐτὴν τήν ἐννοίαν καί λογικὴν εἶμαι εἰς βαθέως θρησκευόμενος ἀνθρώπος».

γ) Εἰς τήν μελέτην του «Mein Weltbild» (Ἡ περὶ κόσμου εἰκὼν μου), Amsterdam, 1934, εἰς ἐν σημεῖον ταύτης ἀναφερόμενος εἰς τήν «Σημασίαν τῆς Ζωῆς» παραθέτει τās κάτωθι ἐρωταποκρίσεις: «Ποία εἶναι ἡ σημασία τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἢ ἄλλως τῆς ζωῆς κάθε πλάσματος; Διά νά γνωρίσῃς τήν απάντησιν εἰς αὐτὴν τήν ἐρώτησιν πρέπει νά εἶσαι θρησκευόμενος. Ἐάν μὲ ἐρωτήσῃτε: Ἐχει καμμίαν λογικὴν νά θέτῃ τις αὐτὴν τήν ἐρώτησιν; Ἀπαντῶ: Ὁ ἀνθρώπος πού θεωρεῖ τήν ζωὴν του καί ἐκείνην τῶν συνανθρώπων του ὡς ἀνευ σημασίας δέν εἶναι ἀπλῶς δυστυχῆς ἀλλὰ καί σχεδόν ἀκατάλληλος διὰ τήν ζωὴν (hardly fit for life).»

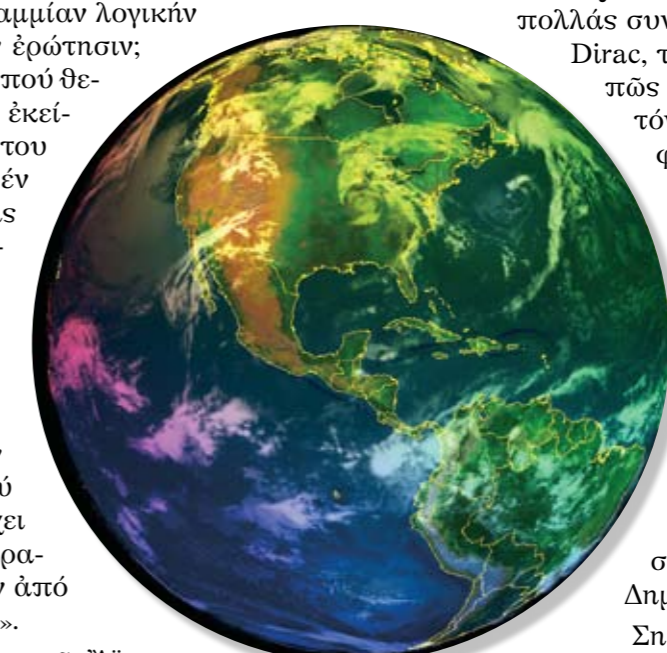
δ) Εἰς ἐπιστολήν του Einstein τῷ 1936 ἀνέφερον ἐπὶ λέξει ὅτι ὀπισθενᾶν ἀπὸ αὐτὴν τήν τεραστίαν μηχανὴν πού εἶναι τό Σύμπαν ὑπάρχει «Ἐν Πνεῦμα κατὰ ἀπέραντον τρόπον ἀνώτερον ἀπὸ ἐκείνον τοῦ ἀνθρώπου».

ε) Εἰς χαιρετισμόν τοῦ Ἄϊνσταϊν πρὸς τόν Σύνδεσμον τῶν Φιλελευθέρων Παστόρων (Liberal Ministers) τῆς Νέας Ὑόρκης, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη τόν Ἰούνιον τοῦ 1948 εἰς τήν ἐκδοσιν Christian Register ἀνέφερον: «Ἡ ἐξήγησις τοῦ θέματος τῆς Θρησκείας, ὑποδηλοῖ μίαν ἐξάρτησιν τῆς Ἐπιστήμης ἀπὸ τήν θρησκευτικὴν στάσιν... Ἐκεῖνα τὰ ἄτομα εἰς τὰ ὅποια ὀφείλομεν τὰ μεγάλα δημιουργικά ἐπιτεύγματα τῆς Ἐπιστήμης ἦσαν ὄλα τῶν διαπεποτισμένα μὲ τήν ἀληθῶς θρησκευτικὴν πεποιθήσιν, ὅτι αὐτό τό Σύμπαν μας, πού μᾶς περιβάλλει, εἶναι κάτι τέλειον καί ἐπιρρεπές εἰς τήν λογικὴν προσπάθειαν μαθήσεώς του. Ἐάν ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἐπεζητήσαν τήν μάθησιν καί γνῶσιν του δέν εἶχον ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τήν μελέτην τοῦ Spinoza περί Πνευματικῆς

Ἀγάπης τοῦ Θεοῦ (Amor Dei Intellectualis), δέν θά ἠδύνατο νά διακατέχωνται ἀπὸ ἐκείνην τήν ἀκάματον ἀφοσίωσιν πρὸς τὰ θεῖα, ἡ ὁποία μόνη αὐτὴ ἐπιτρέπει καί καθιστᾶ δυνατόν εἰς τόν ἀνθρώπον νά ἐπιτυχᾶν τὰ μέγιστα ἐπιτεύγματά του».

στ) Θά ἤθελον νά κλείσω τās ἀναφοράς μου, λόγῳ χώρου, καί μὲ τήν κάτωθι συνέντευξιν του, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη τῷ 1955.

Πλειστάκις ὁ Einstein εἰς τās συνομιλίαις του μὲ τόν βραβευμένον μὲ Nobel Φυσικῆς Paul Dirac, τόν ὅποιον ἐπίσης ἀπασχολεῖ ἰδιαιτέρως ἡ ἁρμονικὴ προσαρμογὴ τῶν μεγάλων σταθερῶν συναρτήσεων ἐντὸς τοῦ Σύμπαντος, ἔλεγεν εἰς τόν Dirac ὅτι αὐταὶ δέν ἦσαν κατανεμημένα καί διαρθρωμένα εἰς τήν τύχην. Μάλιστα ἐπὶ λέξει ὁ Einstein εἰς μίαν ἀπὸ τās

πολλὰς συνομιλίας του μὲ τόν Paul Dirac, τοῦ εἶπε: «Θέλω νά μάθω πῶς ὁ Θεός ἐδημιούργησε τόν κόσμον. Δέν μὲ ἐνδιαφέρουν τὰ φαινόμενα ἢ τὰ στοιχεῖα. Ἐπιθυμῶ νά γνωρίσω τήν σκέψιν τοῦ Θεοῦ. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα δέν εἶναι παρά λεπτομέρειαι».

Βλέπομεν δηλαδὴ, ὅτι ὁ μέγας αὐτός ἐπιστήμων διακατέχεται διαρκῶς ἀπὸ δέος καί ὑπὸ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος καί σεβασμοῦ πρὸς τόν ἀνώτατον Δημιουργόν, τόν Θεόν.

Σημειωτέον ὅτι τό ἀνωτέρω ἀναφέρεται εἰς συνέντευξιν πού ἔλαβεν ὁ E. Salaman ἀπὸ τόν Ἄϊνσταϊν, ἥτις ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τόν τίτλον «A Talk with Einstein» τό 1955 εἰς τήν ἐκδοσιν «The Listener (Ὁ Ἀκροατής)», 54.

Αἱ ἀνωτέρω ἀναφοραὶ τοῦ Einstein περί Θεοῦ, πιστεύω, εἶναι πλέον ἢ ἀρκεταὶ διὰ νά ἀποδείξωσι τήν μεγάλην θρησκευτικότητα τοῦ ἐπιστήμονος. Εἶναι δέ ὄλα πλήρως τεκμηριωμένα, ὡς ἔχομεν διαπιστώσει, μὲ ὄνόματα καί ἀποδεδειγμένα στοιχεῖα καί δέν δύνανται νά γίνωνται ἀντικείμενον διαστρεβλωτικῶν θέσεων ἀθεϊστῶν «ἐπιστημόνων», οἱ ὅποιοι συχνάκις χρησιμοποιοῦσι τό ὄνομα καί τās θεωρίας τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φυσικομαθηματικοῦ πρὸς δῆθεν ἐνίσχυσιν τῶν ἀθέων καί ἀθεϊστικῶν ἀποψέων των. ■